

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
OPĆINA CENTAR SARAJEVO
JU PRVA GIMNAZIJA**

RAZVOJNI PLAN I PROGRAM RADA ŠKOLE

Mr. sci. Velida Tinjak

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Elementi programa rada za mandatni period	3
3. Zajednička vizija i misija škole, učenika/ca i roditelja/roditeljki.....	6
4. Analiza postojećeg stanja.....	8
5. Razvojni plan – ciljevi.....	10
6. Operativni plan.....	11
LITERATURA	27

RAZVOJNI PROGRAM I PLAN RADA ŠKOLE

1. Uvod

U posljednje vrijeme sve se češće govori o efikasnosti školske organizacije koja se isključivo može mjeriti u odnosu na povećanje „profita škole“, a to su rezultati primjene školskog kurikuluma i broj osposobljenih učenika za kvalitetan nastavak školovanja na višem stupnju obrazovanja. Ta efikasnost se može i mora mjeriti interesovanjem za upis učenika, kao i rezultatima na takmičenjima, realiziranim projektima i ukupnim uspjehom na nivou škole. Pitanje efikasnosti u obrazovanju trebalo bi biti u fokusu društvenog i privrednog rasta i razvoja jednog društva, ukoliko to društvo želi da ima uspjeha i prosperiteta.

Škola zauzima najvažnije mjesto u svakom društvu i njena je zadaća od povijesnog značaja. „Obrazovanje je najmoćnije oružje kojim možete promijeniti svijet“, riječi su Nelsona Mandele. Ne smijemo zanemariti činjenicu da od kvalitetnog funkcionisanja škole uveliko zavisi i kvalitetan razvoj ne samo ljudske ličnosti, već u nekom realnom sektoru razvoj lokalne zajednice kao mikrosredine na kojoj škola djeluje i gdje provodi obrazovne ciljeve. Od stepena provođenja obrazovnih ciljeva u školi koja djeluje u određenoj lokalnoj zajednici zavisi i procenat pismenosti i razvijenosti te zajednice. Kvalitetna organizacija škole zavisi od nekoliko važnih faktora koji je okružuju:

- školski kurikulum, ciljevi, procesi, indikatori uspješnosti i evaluacija rezultata, prostorno, vremensko i kulturološko okruženje,
- političko okruženje i zahtjevi socijalne sredine,
- materijalno-finansijski status, poslovno okruženje i poslovne mogućnosti.

Škola kao odgojno-obrazovna institucija predstavlja organizaciju koja kontinuirano teži unapređenju i usavršavanju vlastitih unutarnjih procesa. U tom smislu može se posmatrati kao organizacija koja uči, odnosno kao sistem koji se neprestano razvija i prilagođava savremenim obrazovnim zahtjevima. Kada obrazovna organizacija teži kontinuiranoj transformaciji i konceptu organizacije koja uči, pred direktora škole postavljaju se posebni profesionalni i

rukovodni zahtjevi. Njegova uloga ogleda se u usmjeravanju i podsticanju značajnih promjena, pri čemu on postaje ključni pokretač i nosilac reformskih procesa unutar škole.

Jedan od temeljnih elemenata uspješnog upravljanja promjenama jeste sposobnost da se osmisli jasna vizija budućeg razvoja škole te da se ta vizija prenese i učini razumljivom svim članovima školskog kolektiva. Pored toga, direktor treba poticati aktiviranje intelektualnih i profesionalnih potencijala zaposlenih, podstičući razvoj novih oblika razmišljanja, savremenih radnih strategija i pristupa koji omogućavaju stalno učenje i razvoj same organizacije.

Uvođenjem promjena u vlastitom radu, ali i u cjelokupnom funkcionisanju škole, moguće je ostvariti značajan napredak. Promjene se mogu odnositi na unapređenje odnosa prema nastavnom procesu, savremenije planiranje i programiranje nastavnih sadržaja, kao i na razvoj nastavnih pristupa koji učenika stavljaju u središte obrazovnog procesa. Posebno je važno razvijati partnerski odnos sa roditeljima i lokalnom zajednicom, jer kvalitetno obrazovanje podrazumijeva saradnju svih relevantnih aktera odgojno-obrazovnog procesa.

Proces promjena treba provoditi postepeno i promišljeno. Svaki novi korak potrebno je graditi na stabilnim i provjerenim osnovama, kako bi se osigurala održivost uvedenih inovacija. Kontinuirano stručno usavršavanje nastavnika i stručnih saradnika ima ključnu ulogu u tom procesu, jer omogućava unapređenje profesionalnih kompetencija i lakšu primjenu savremenih nastavnih metoda i tehnika. Takav pristup doprinosi kvalitetnijem radu, boljim obrazovnim rezultatima te većoj motivaciji učenika za aktivno učešće u nastavnom procesu. Istovremeno, potrebno je naglasiti da savremene nastavne metode i oblici interaktivne nastave ne mogu biti uspješno implementirani bez čvrstih pedagoških temelja. Ti temelji proizlaze iz dugogodišnjeg profesionalnog iskustva nastavnika, koje predstavlja važnu osnovu za prihvatanje i primjenu novih pristupa u obrazovanju. Upravo zahvaljujući takvom iskustvu moguće je integrirati inovacije u nastavni proces, a da se pri tome ne odbace ranije provjerene i vrijedne pedagoške prakse.

Stoga sve promjene u radu škole treba razumijevati kao proces nadogradnje i unapređenja postojećih pedagoških iskustava, a ne kao negaciju dosadašnjeg rada. Razvojni program škole, iako predviđa uvođenje određenih novina, ne predstavlja odbacivanje prethodno ostvarenih

rezultata, već nastavak njihovog razvoja i daljnje unapređenje vrijednosti i postignuća koje je škola tokom svog rada izgradila.

2. Elementi programa rada za četverogodišnji mandatni period

- **ZAJEDNIČKA VIZIJA ŠKOLE, UČENIKA I RODITELJA**
- **MISIJA ŠKOLE**
- **ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA**
- **II UTVRĐIVANJE PRIORITETA I ANALIZA PROBLEMA**
- **RAZVOJNI PLAN – CILJEVI**
- **III POSTAVLJANJE CILJEVA I INDIKATORI USPJEŠNOSTI**
- **OPERATIVNI PLAN**

Prioritetni ciljevi razvoja škole

1. **Kontinuirano stručno usavršavanje nastavnog osoblja** – s obzirom na izmjene i dopune kurikuluma, te uvođenje dugoročnih i kratkoročnih ishoda učenja, neophodno je intenzivirati edukaciju nastavnika. Poseban naglasak treba staviti na učenika kao centralni subjekt nastavnog procesa, uz stalno preispitivanje pitanja: šta učenik treba znati, a šta mora znati.
2. **Profiliranje JU Prva gimnazija kao škole budućnosti** – škola budućnosti, koja kroz inovativne nastavne pristupe, visok akademski standard i otvorenost prema međunarodnim obrazovnim trendovima priprema učenike za uspješno djelovanje u društvu znanja. Škola usmjerena ka kvalitetnom obrazovanju, razvoju kritičkog mišljenja i pripremi učenika za izazove savremenog društva.
3. **Unapređenje nivoa akademskih postignuća učenika** kroz razvoj kvalitetnijih nastavnih pristupa, podsticanje istraživačkog i kritičkog mišljenja te jačanje kulture učenja.
4. **Jačanje saradnje sa roditeljima** – roditelji, zajedno sa učenicima, predstavljaju ključne partnere u odgojno-obrazovnom procesu, te je potrebno razvijati različite oblike njihove aktivnije uključenosti u rad škole.

5. **Osiguravanje sigurnog i podsticajnog školskog okruženja** u kojem se učenici osjećaju zaštićeno, prihvaćeno i motivirano za učenje.
6. **Unapređenje saradnje sa lokalnom zajednicom** kroz zajedničke projekte, aktivnosti i inicijative koje doprinose razvoju škole i zajednice.
7. **Jačanje saradnje sa Policijskom upravom** s ciljem unapređenja sigurnosti učenika i realizacije preventivnih edukativnih aktivnosti.
8. **Unapređenje materijalno-tehničke opremljenosti škole** kako bi se osigurali kvalitetniji uslovi za realizaciju nastavnog procesa.
9. **Razvoj i implementacija programa prevencije maloljetničke delinkvencije**, kroz edukativne, preventivne i savjetodavne aktivnosti.
10. **Unapređenje rada stručnih aktiva** s ciljem jačanja profesionalne saradnje nastavnika, razmjene iskustava i unapređenja kvaliteta nastave.
11. **Unapređenje rada Vijeća učenika** kroz veće uključivanje učenika u procese odlučivanja i organizaciju školskih aktivnosti.
12. **Razvoj i unapređenje ekoloških programa**, te jačanje svijesti o značaju zaštite okoliša kod učenika, roditelja i zaposlenih.
13. **Unapređenje finansijsko-materijalnog poslovanja škole** kroz transparentno i racionalno upravljanje raspoloživim resursima.
14. **Razvijanje saradnje sa institucijama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece**, s ciljem razmjene iskustava, realizacije zajedničkih projekata i unapređenja kvaliteta obrazovnog procesa.

3. Zajednička vizija i misija škole, učenika/ca i roditelja/roditeljki

Kvalitetno obrazovanje i izvrsnost za sve učenike/ce

Svaki učenik/ca JU Prva gimnazija ima pravo na kvalitetno obrazovanje, sigurno i podsticajno okruženje za učenje i lični razvoj. Naš cilj je da budemo prepoznati kao škola izvrsnosti u kojoj će svaki učenik/ca imati priliku da razvije svoje potencijale, zadovolji svoje obrazovne potrebe i iskaže vlastite talente.

JU Prva gimnazija teži da bude:

- **moderna i kvalitetna odgojno-obrazovna institucija** koja prati savremene obrazovne trendove i standarde;
- **škola otvorena za sve učenike/ce**, koja im osigurava jednake mogućnosti za obrazovanje i lični razvoj;
- **zajednica utemeljena na međusobnom povjerenju, uvažavanju i poštovanju** između učenika, nastavnika i roditelja;
- **institucija otvorena za nove ideje i inicijative**, koja kontinuirano radi na unapređenju svog rada uz podršku i saradnju sa lokalnom zajednicom;
- **škola prepoznatljiva po uspjesima i postignućima svojih učenika/ca i nastavnika/ca**, kako u nastavnim tako i u vannastavnim aktivnostima;
- **sigurno i podsticajno mjesto učenja**, u koje učenici dolaze sa radošću i motivacijom za sticanje novih znanja, razvijanje prijateljstava i proširivanje vlastitih vidika;
- **okruženje u kojem svaki nastavnik prepoznaje potrebe i izazove učenika**, pružajući im podršku, razumijevanje i pomoć u procesu učenja i razvoja;
- **škola koja njeguje trajnu povezanost sa svojim učenicima**, zbog čega se bivši učenici rado vraćaju i s ponosom upisuju svoju djecu u istu instituciju;
- **zajednica stručnih i posvećenih nastavnika**, koji kontinuirano rade na vlastitom profesionalnom razvoju kroz različite oblike stručnog usavršavanja.

MISIJA ŠKOLE

Misija JU Prva gimnazija je kontinuirano unapređenje kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa kroz razvoj profesionalnih kompetencija nastavnika, izgradnju partnerskih odnosa unutar školske zajednice i stvaranje podsticajnog okruženja za cjelovit razvoj učenika.

U tom cilju škola nastoji:

- **unaprijediti kvalitet i efikasnost nastavnog procesa** kroz savremene nastavne pristupe i inovativne metode rada;
- **osigurati kontinuirano stručno usavršavanje nastavnika** i primjenu savremenih nastavnih metoda i tehnika;
- **razvijati kulturu međusobnog uvažavanja, saradnje i kolegijalnosti** među zaposlenima;
- **unaprijediti otvorenu i konstruktivnu komunikaciju** između nastavnika, učenika i roditelja;
- **jačati partnerske odnose sa roditeljima i lokalnom zajednicom** u cilju unapređenja odgojno-obrazovnog rada;
- **razvijati svijest o pravima, obavezama i odgovornostima** učenika i nastavnika;
- **zajednički raditi na stalnom unapređenju kvaliteta ukupnog rada škole** i stvaranju pozitivnog i podsticajnog školskog okruženja.

4. Analiza postojećeg stanja

Radi što objektivnije procjene funkcionisanja škole potrebno je izvršiti sveobuhvatnu analizu rezultata postignutih u protekle četiri godine, odnosno u prethodnom mandatu, s ciljem utvrđivanja realnog stanja i definisanja pravaca daljnjeg razvoja škole. Takva analiza omogućava sagledavanje postignutih rezultata, ali i prepoznavanje segmenata rada koje je potrebno unaprijediti.

Analiza će obuhvatiti ključne oblasti funkcionisanja škole, a posebno:

- **ostvarene rezultate u nastavnom procesu i uspjeh učenika**, uključujući postignuća na takmičenjima, projektima i drugim obrazovnim aktivnostima;
- **trendove upisa učenika** u prethodnom periodu, kao i interesovanje učenika za određena izborna područja;
- **organizaciju i kvalitet nastavnog procesa**, uključujući primjenu savremenih nastavnih metoda i oblika rada;
- **materijalno-tehničke uslove rada škole**, sa posebnim osvrtom na stanje školske infrastrukture, opremljenost učionica, kabineta i drugih prostora;
- **saradnju sa roditeljima i lokalnom zajednicom**, kao i uključenost različitih aktera u rad škole.

U cilju prikupljanja relevantnih informacija planirano je korištenje različitih metoda prikupljanja podataka, uključujući analizu postojeće školske dokumentacije, statističkih pokazatelja i drugih dostupnih izvora, kao i prikupljanje mišljenja i prijedloga nastavnika, učenika i roditelja. Nakon prikupljanja i sistematizacije podataka, organizovat će se zajedničke radionice i stručne rasprave u okviru kojih će se analizirati rezultati i identificirati ključni prioriteti za daljnje unapređenje rada škole. Posebna pažnja bit će usmjerena na:

- **kvalitet i uspjeh učenika**, uključujući nastavne pristupe, kurikulum i školsko okruženje za učenje;
- **stavove i prijedloge učenika i roditelja**, kao važan izvor informacija za unapređenje rada škole;

- **funkcioniranje školskih organa i tijela**, kao što su Vijeće učenika i Vijeće roditelja;
- **sigurnost učenika i školsku klimu**, te saradnju škole sa lokalnom zajednicom i nadležnim institucijama.

Rezultati ove analize poslužit će kao osnova za planiranje konkretnih mjera i aktivnosti koje će doprinijeti daljnjem unapređenju kvaliteta rada škole i stvaranju još boljih uslova za obrazovanje i razvoj učenika.

II UTVRĐIVANJE PRIORITETA I ANALIZA PROBLEMA

Nakon sveobuhvatne analize i sistematizacije prikupljenih podataka, potrebno je jasno definirati i klasificirati prioritete razvoja škole. U tom procesu važno je razlikovati **kratkoročne (specifične)** i **dugoročne (opće) prioritete**, kako bi se planirane aktivnosti realizirale na sistematičan i održiv način.

- **Kratkoročni prioriteti** odnose se na aktivnosti i mjere koje je potrebno realizirati u kraćem vremenskom periodu, s ciljem rješavanja uočenih problema i unapređenja određenih segmenata rada škole. Ovi prioriteti podrazumijevaju konkretne korake koji će doprinijeti saniranju postojećih poteškoća i poboljšanju svakodnevnog funkcionisanja škole.
- **Dugoročni prioriteti** proizlaze iz vizije i misije škole i predstavljaju strateške ciljeve njenog razvoja. Oni su usmjereni na trajno unapređenje kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa, jačanje institucionalnih kapaciteta škole te povećanje ukupne djelotvornosti i efikasnosti njenog rada.

Jasno definiranje i međusobno usklađivanje kratkoročnih i dugoročnih prioriteta predstavlja osnovu za plansko i kontinuirano unapređenje rada škole.

5. Razvojni plan – ciljevi

U cilju daljnjeg unapređenja rada škole potrebno je jasno definirati razvojne ciljeve, kao i indikatore koji će omogućiti praćenje njihove realizacije i procjenu uspješnosti postignutih rezultata.

Ključni ciljevi su:

- **očuvanje i unapređenje statusa škole kao ugledne i reprezentativne obrazovne institucije;**
- **promovisanje izvrsnosti u učenju i vladanju učenika**, te podsticanje njihovog aktivnog učešća u nastavnim i vannastavnim aktivnostima;
- **smanjenje broja izostanaka učenika** kroz jačanje saradnje sa roditeljima i unapređenje motivacije učenika za aktivno učešće u nastavi;
- **povećanje nivoa sigurnosti učenika u školi** i stvaranje sigurnog i podsticajnog školskog okruženja;
- **razvoj i implementacija programa prevencije maloljetničke delinkvencije;**
- **unapređenje saradnje sa roditeljima**, kroz razvijanje partnerskih odnosa i njihovo aktivnije uključivanje u rad škole;
- **jačanje saradnje sa lokalnom zajednicom i Policijskom upravom**, s ciljem unapređenja sigurnosti i realizacije zajedničkih preventivnih i edukativnih aktivnosti.

Sve postavljene ciljeve za svaku školsku godinu potrebno je jasno prezentirati zaposlenicima škole, učenicima i roditeljima, uz odgovarajuće prilagođavanje načina predstavljanja svakoj od navedenih grupa.

6. Operativni plan

U skladu sa vizijom i misijom škole, proces unapređenja ukupnog rada JU Prva gimnazija odvijaće se kroz sljedeće ključne aktivnosti:

1. Nastavak edukacije nastavnog osoblja (stručno usavršavanje)

- Uključivanje nastavnika/ca na edukativne seminare, stručne radionice i posjete oglednim časovima;
- Omasovljenje oglednih časova i realizacija tema za stručno usavršavanje;
- Razvijanje saradnje sa nevladinim organizacijama i ambasadama u cilju učenika/ca razmjena i unapređenja učenja stranih jezika;
- Saradnja sa partnerima koji primjenjuju savremene nastavne metodologije s ciljem:
 - unapređenja kvaliteta rada,
 - podizanja nivoa stručnog znanja nastavnika/ca,
 - promjene pristupa učeniku/ci, koji mora biti u centru obrazovnog procesa.

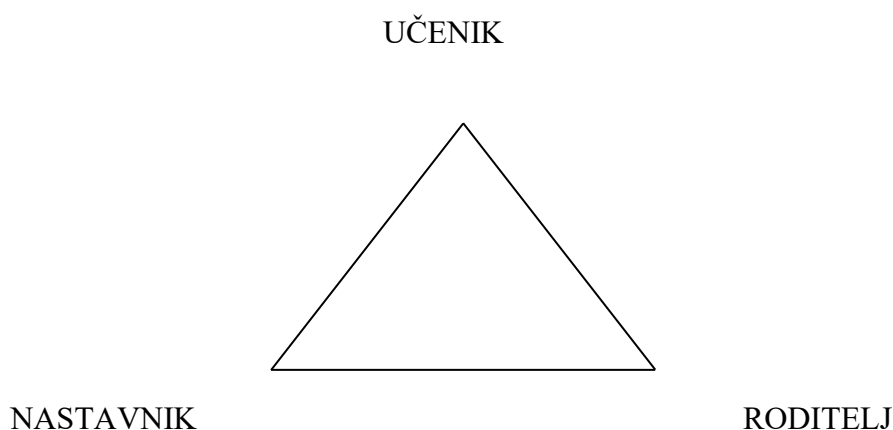
2. Povećanje nivoa akademskog znanja učenika/ca

- Razvijanje svijesti kod učenika/ca i roditelja/staratelja o važnosti učenja kao trajnog procesa sticanja znanja, a ne samo postizanja visokih ocjena;
- Promovisanje vrijednosti visokih postignuća, uz razvoj stavova koji cijene kvalitet znanja u učenicima, nastavnicima i roditeljima;
- Aktivno uključivanje roditelja/ke u obrazovni proces i postavljanje realnih, ali visokih očekivanja prema djeci;
- Promocija cjeloživotnog učenja i osvještavanje učenika/ca da obrazovanje ne završava formalnim školovanjem.

3. Veća uključenost roditelja/ke u rad škole

- Razvijanje partnerskog odnosa sa roditeljima/ama, uključujući osnivanje „kutka za roditelje“ i organizovanje interaktivnih radionica;

- Aktivno uključivanje roditelja/ke u obrazovni proces, čime se prelazi sa jednosmjerne komunikacije (nastavnik → roditelj) na saradnju u tri ključna pravca:

Uloga roditelja i Kutak za roditelje

Bez aktivne saradnje roditelja i škole, uspjeh učenika/ca nije moguć. Nastojaćemo da roditelji budu uvaženi partner škole i aktivno uključeni u obrazovni proces. Roditelji mogu doprinijeti kvalitetnijoj realizaciji nastave, npr. kroz:

- držanje časova iz svoje struke,
- osiguravanje materijala i nastavnih sredstava,
- pomoć u poboljšanju sigurnosti učenika/ca.

Kako bi se dodatno unaprijedila saradnja sa roditeljima, planira se pokretanje **Kutka za roditelje**, čiji je cilj pružiti podršku svim roditeljima, a posebno onima čija djeca pripadaju ranjivim kategorijama. Kutak će biti mjesto za:

- druženje i zajednički rad roditelja,
- organizaciju radionica i kurseva (IT, engleski jezik, trening za pisanje CV-a),

- unapređenje roditeljskih kompetencija u skladu sa odabranom Temom mjeseca.

Provedene aktivnosti trebale bi rezultirati:

- usvajanjem dodatnih znanja i vještina o razvoju i odgoju djece,
- boljom informiranošću roditelja o relevantnim pitanjima,
- jačanjem kapaciteta škole za rad sa roditeljima uz redovno uključivanje nastavnika u rad Kutka.

Sigurno okruženje za učenike

Škola treba biti sigurno i podsticajno okruženje za sve učenike/ce. Predlaže se nastavak provođenja sljedećih mjera:

- **Organizacija prostora za užinu:** Ponovno otvaranje kuhinje i postavljanje dodatnih klupa u atrijumu, kako bi učenici mogli konzumirati obrok u sigurnom i kontrolisanom prostoru. Iako prostor nije dovoljan za sve učenike jedne smjene, predstavlja značajno poboljšanje.
- **Dežurstvo nastavnika:** Jedan nastavnik/ca dežura ispred škole i u atrijumu tokom velikog odmora te upozorava učenike/ce u slučaju konzumiranja duhana ili neprimjerenog ponašanja.
- **Kampanje za sigurnost i kulturu ponašanja:**
 - „Po školi hodamo, ne trčimo“ – promocija sigurnog kretanja po školskim prostorima;
 - Praćenje da učenici/ce ne donose zabranjene predmete u školu;
 - Utjecaj na učenike/ce da poštuju kućni red, pravila ponašanja i odijevanja.
- **Uloga roditelja:** Roditelji trebaju aktivno učestvovati u oblikovanju svijesti djece, posebno u prevenciji nasilja i samopovređivanja, te podsticanju međusobne brige i empatije među učenicima.

Programi socijalnog učenja i podrške:

- „Kutak dobre riječi“

- Učenici svakodnevno ostavljaju pozitivne poruke ili pohvale za svoje vršnjake, razvijajući kulturu podrške i pozitivne komunikacije.
- **„Dijelimo vrijeme“**
 - Organizacija volonterskih aktivnosti među učenicima, gdje stariji učenici pomažu mlađima u školskim projektima ili vanškolskim aktivnostima.
- **„Tim za rješavanje konflikata“**
 - Formiranje grupe učenika koji služe kao posrednici u rješavanju malih nesuglasica među vršnjacima, učeći ih vještinama mirnog rješavanja sukoba i kompromisa.
- **„Razmjena talenata“**
 - Učenici dijele svoje vještine i znanja (muzika, crtanje, matematika, sport) kako bi poticali međusobnu suradnju i prepoznavanje vrijednosti različitih talenata.
- **„Dan zahvalnosti“**
 - Svaki učenik bira nekoga kome će zahvaliti i objasniti zašto ga cijeni, razvijajući empatiju i svijest o važnosti međusobnog poštovanja.
- **„Priče koje povezuju“**
 - Učenici dijele kratke priče ili iskustva iz svog života, što potiče razumijevanje različitih perspektiva i osjećaj zajedništva.
- **„Zeleni prijatelji“**
 - Aktivnosti u prirodi ili ekološki projekti u grupama, gdje učenici uče suradnju, odgovornost i brigu za zajednicu i okoliš.

Ove aktivnosti imaju za cilj stvaranje sigurnog, podržavajućeg i inkluzivnog školskog okruženja, u kojem učenici i učenice ne samo da jačaju svoje akademske vještine, nego istovremeno razvijaju ključne socijalne i emocionalne kompetencije, uključujući empatiju, timski rad, komunikaciju i sposobnost rješavanja konflikata. Kroz strukturirane i participativne programe, škola postaje prostor gdje se potiče međusobno poštovanje, socijalna odgovornost i osjećaj zajedništva.

1. Bolja saradnja sa lokalnom zajednicom

Lokalna zajednica predstavlja ključnog partnera u uspješnom radu škole, stoga je neophodno razvijati i održavati saradnju između JU Prva gimnazija, mjesne zajednice i Općine Centar Sarajevo na visokom nivou.

Saradnja se može ostvariti kroz sljedeće aktivnosti:

- **Projekti i donacije:** kandidiranje projekata za donaciju i pomoć školi i učenicima u realizaciji razmjena i Sportskog takmičenja „Gimnazijada“
- **Modernizacija nastavnih sredstava:** nabavka savremenih učila poput računara, multimedijalnih projektor, pametnih tabli i LCD televizora, neophodnih za izvođenje savremene nastave.
- **Otvorenost škole lokalnoj zajednici:** svi kapaciteti škole bit će na raspolaganju zajednici za realizaciju zajedničkih projekata, sportskih i kulturnih događaja.
- **Saradnja sa stručnim centrima:** intenziviranje saradnje sa Centrom za socijalni rad i Centrom za rani rast i razvoj, kroz direktno uključivanje stručnjaka u rješavanje problema djece iz ugroženih porodica, pružanje podrške porodicama u stanju rizika i profesionalnu asistenciju učenicima/ama sa posebnim potrebama.

Ove aktivnosti osiguravaju **jačanje kapaciteta škole**, podizanje kvaliteta obrazovnog procesa i razvoj osjećaja zajedništva između škole i lokalne zajednice, što direktno doprinosi poboljšanju uslova za učenje i socijalnoj inkluziji učenika.

2. Bolja saradnja s Policijskom upravom

U savremenom društvu učenici/ce škole suočavaju se sa različitim rizicima i opasnostima. Da bi se preventivno djelovalo protiv nasilja, maltretiranja, iznuđivanja novca, pokušaja prodaje droge i drugih opasnih pojava, neophodna je **intenzivna saradnja sa Policijskom upravom Centar (PU Centar)**.

Ključne aktivnosti saradnje uključuju:

- **Redovan nadzor školskog objekta** kroz obilazak policijskih službenika, uključujući prisustvo u krugu škole u popodnevnom i večernjim satima, u skladu sa operativnim mogućnostima;
- **Rad policije u zajednici (RPZ)** u prevenciji i detektovanju problema kao što su vršnjačko nasilje i maloljetničko prestupništvo;
- **Edukacija učenika/ca nižih razreda** (prvi i drugi razredi) kroz saradnju sa RPZ timom o temama sigurnosti, prevencije nasilja i rizika u vršnjačkoj zajednici;
- **Razvijanje saobraćajne kulture** i sigurnosti djece u saobraćaju kroz zajedničke projekte sa RPZ timom;
- **Posjete policijskim centrima i trening objektima**, koje učenicima omogućavaju da steknu pozitivan uvid u ulogu policajca kao zaštitnika i prijatelja u lokalnoj zajednici.

Ovim aktivnostima se ne samo poboljšava **sigurnost učenika/ca**, već se i razvija **povjerenje i pozitivna saradnja između škole i policije**, čime se doprinosi stvaranju sigurnog, podržavajućeg i preventivnog školskog okruženja.

3. Materijalno-tehnička opremljenost škole

Materijalno-tehnička opremljenost škole predstavlja jedan od ključnih preduslova za kvalitetan rad i efektivan obrazovni proces. Unapređenje opreme i tehnologije direktno utiče na motivaciju učenika/ca, olakšava rad nastavnika/ca i omogućava primjenu savremenih nastavnih metoda.

Ključne aktivnosti:

1. Unapređenje IKT kapaciteta škole:

- Obezbijediti nastavnicima kvalitetne uslove za primjenu IKT-a u nastavi i pripremi časova;
- Implementacija edukativnih softvera i multimedijalnih alata koji poboljšavaju kvalitet nastave i zainteresuju učenike;
- Oprema svih kabineta računarima, grafoskopima i ostalim nastavnim učilima.

2. Materijali za nastavne aktivnosti:

- Osigurati dovoljne količine papirnog i kreativnog materijala (papir, bojice, flomasteri, ljepila, chart table, chart blokovi, hamer papir i dr.) za izvođenje praktičnih i interaktivnih nastavnih aktivnosti.

3. **Multimedijalni kabinet:**

- Dodatno klimatizirati kabinet kako bi se omogućilo izvođenje multimedijalnih prezentacija i edukativnih filmova;
- Koristiti kabinet za seminare, radionice za nastavnike/ce, školske priredbe i predstave za učenike.

4. **Knjižni fond i biblioteka:**

- Kontinuirano dopunjavanje školske biblioteke stručnom literaturom i školskom lektirom;
- Promovisanje čitanja i dostupnosti relevantnih izvora za sve učenike/ce i nastavno osoblje.

Najvažnije što treba uraditi u ovom mandatnom periodu su fasada i krov u Prvoj gimnaziji.

Ovim aktivnostima se stvara **podsticajno i funkcionalno okruženje** za učenje, rad i kreativni razvoj učenika, čime JU Prva gimnazija postaje škola koja kombinuje **tradicionalne i savremene obrazovne resurse**.

4. **Provedba “Akcionog plana prevencije i sprečavanja maloljetničke delikvencije”**

kroz angažovanje što većeg broja učenika u vannastavne aktivnosti i sekcije

Jedan od dugoročnih strateških ciljeva JU Prva gimnazija jeste aktivno uključivanje što većeg broja učenika/ca u vannastavne aktivnosti i sekcije, s ciljem prevencije maloljetničke delikvencije i razvoja socijalnih kompetencija.

Ključne aktivnosti:

1. **Održavanje i unapređenje postojećih sekcija:**

- Nastavak rada postojećih sekcija i klubova uz dodatno podsticanje aktivnog učešća učenika/ca;
- Praćenje aktivnosti i rezultata kako bi se osigurala kvalitetna i kontinuirana edukacija izvan redovne nastave.

2. Uvođenje novih sekcija i aktivnosti:

- **Liga pregovaranja** – razvijanje komunikacijskih i pregovaračkih vještina;
- **Liga trezvenih** – edukacija i prevencija upotrebe alkohola i opojnih sredstava;
- **Sportom protiv droge** – sportske aktivnosti usmjerene na prevenciju rizika;
- **Volontiranje je cool** – poticanje društveno korisnog rada i solidarnosti;
- **Ekološke sekcije** – promovisanje ekološke svijesti i održivog razvoja.

3. Uključivanje u projekte nevladinih organizacija:

- Aktivno učešće u projektima koji su u skladu sa tematikom prevencije maloljetničke delikvencije;
- Ove aktivnosti omogućavaju **dodatna sredstva za školu**, proširuju iskustvo učenika/ca i povećavaju vidljivost škole u zajednici.

Kroz ove aktivnosti, škola stvara **sigurno, podsticajno i inkluzivno okruženje** u kojem učenici/ce razvijaju socijalne, emocionalne i akademske kompetencije, dok istovremeno smanjuju rizik od maloljetničke delikvencije.

5. Stručni aktivni - Unaprijediti rad stručnih aktivnosti kroz:

Stručni aktivni u JU Prva gimnazija predstavljaju ključni instrument za razvoj kvaliteta nastave, razmjenu iskustava među nastavnicima i implementaciju inovativnih metoda u obrazovni proces. Unapređenje rada stručnih aktivnosti odvijaće se kroz sljedeće aktivnosti:

Ključne aktivnosti:

1. Planiranje programa stručnog usavršavanja nastavnika/ca

- Stručni aktivni učestvuju u definisanju tema i programa stručnog usavršavanja, kako bi sadržaji bili relevantni i primjenjivi u nastavnom procesu.

2. Predlaganje inovacija u nastavi

- Aktivno uključivanje članova stručnih aktivna u identifikaciju i primjenu novih nastavnih metoda i tehnika.

3. Savjetodavna uloga prema direktoru škole

- Davanje prijedloga u vezi sa podjelom predmeta nastavnicima, planiranjem rasporeda i organizacijom nastavnog procesa.

4. Usaglašavanje stavova i kriterija ocjenjivanja

- Razvijanje jedinstvenih standarda ocjenjivanja i evaluacije znanja kako bi se osigurala transparentnost i objektivnost u radu.

5. Razvijanje kolegijalnosti i saradnje

- Promovisanje razmjene iskustava među nastavnicima, zajedničko rješavanje pedagoških izazova i jačanje profesionalnih veza unutar škole.

6. Unapređenje nastavnog procesa

- Primjena novih pristupa i metoda u nastavi, poboljšanje kvaliteta pripreme i izvođenja časova, te kontinuirano praćenje i evaluacija uspješnosti nastavnog rada.

Kroz ove aktivnosti, stručni aktivni postaju **pokretač inovacija, podrška nastavnicima i ključni faktor unapređenja kvaliteta obrazovanja**, doprinoseći postizanju ciljeva JU Prva gimnazija u sferi izvrsnosti i stručnog razvoja.

6. Vijeće učenika - Unaprijediti rad Vijeća učenika kroz:

Vijeće učenika JU Prva gimnazija čini po jedan predstavnik iz svakog odjeljenja, a njegov rad je ključan za jačanje participacije učenika u školskom životu i unapređenje školskog okruženja.

Zadaci Vijeća učenika:

1. Poštovanje pravila Kućnog reda

- Aktivno promovisanje i praćenje poštovanja školskih pravila među učenicima.

2. Organizacija vannastavnih aktivnosti

- Pomoć u planiranju i realizaciji školskih sekcija, projekata i aktivnosti van redovne nastave.

3. Mjere sigurnosti

- Praćenje sigurnosti učenika/ca u školskom prostoru i saradnja sa nastavnicima i školskom administracijom na unapređenju sigurnosnih procedura.

4. Uključivanje u rješavanje konfliktnih situacija

- Posredovanje i inicijativa u rješavanju konflikata među učenicima, uz podršku nastavnika i stručnih službi škole.

5. Prijedlog organizacije izleta i ekskurzija

- Aktivno sudjelovanje u planiranju školskih izleta i ekskurzija, uzimajući u obzir interese i potrebe učenika.

Kroz ove aktivnosti, Vijeće učenika postaje **aktivni partner škole**, jačajući participaciju, odgovornost i saradnju među učenicima, dok istovremeno doprinosi sigurnom i podsticajnom školskom okruženju.

7. Vijeće roditelja - Unaprijediti rad Vijeća roditelja kroz:

Vijeće roditelja JU Prva gimnazija čini po jedan predstavnik iz svakog odjeljenja. Vijeće roditelja ima ključnu ulogu u jačanju partnerstva škole i porodica, unapređenju školske sredine i podršci učenicima/ama.

Zadaci Vijeća roditelja:

1. Unapređenje uslova rada škole

- Isticanje i promoviranje uloge roditelja/roditeljki u razvoju i opremanju škole;
- Aktivno uključivanje u inicijative za poboljšanje materijalno-tehničkih i edukativnih resursa.

2. Poboljšanje sigurnosti učenika/ca

- Saradnja sa školom u implementaciji mjera sigurnosti i preventivnih aktivnosti;
- Aktivno uključivanje u inicijative za očuvanje sigurnog školskog okruženja.

3. Pomoć u realizaciji nastavnih i vannastavnih aktivnosti

- Podrška učenicima i nastavnicima u projektima, sekcijama, izletima i edukativnim aktivnostima.

4. Povezivanje škole sa institucijama u kojima rade roditelji/ke

- Olakšavanje saradnje škole sa lokalnim institucijama i organizacijama;
- Korištenje stručnih kompetencija roditelja za unapređenje nastave i vannastavnih projekata.

Razvijanjem svijesti kod učenika/ca o zaštiti okoliša i unapređenju životne sredine, JU Prva gimnazija teži stvaranju **zdravije i održivije školske i lokalne sredine**.

Ključne aktivnosti:

1. Edukacija i osvještavanje učenika/ca

- Prenosnje stavova o smanjenju zagađenja, očuvanju prirodnih resursa i odgovornom ponašanju kroz nastavni proces;
- Nastavnici i uposleni svojim primjerom motiviraju učenike da primjenjuju ekološke prakse u svakodnevnom životu.

2. Uređenje školskog prostora

- Organizacija i uređenje prostora iza škole i atrijuma u funkcionalne i ekološki prihvatljive zone;
- Postavljanje sadnica, uređenje zelenih površina i poticanje učenika na brigu o školskom okolišu.

3. Recikliranje i selekcija otpada

- Iniciranje saradnje sa lokalnim komunalnim preduzećima, poput **Eko Pack-a** ili **JKP „Rad“**, radi postavljanja kontejnera za razdvajanje otpada;
- Uključivanje učenika u akcije recikliranja i održavanja čistog okoliša škole.

Ove aktivnosti doprinose **stvaranju ekološki osviještenih učenika**, jačanju odgovornosti prema okolišu i podizanju standarda održivosti u školskom prostoru, čime JU Prva gimnazija postaje primjer savremene i ekološki osviještene obrazovne ustanove.

12. Finansijsko-materijalno poslovanje

Budžet škole projektuje se na osnovu stvarnih potreba i odobrenih sredstava Ministarstva za odgoj i obrazovanje. Projekcija budžeta ne smije biti svedena samo na puku isplatu plaća i doprinosa uposlenika. Iako je veoma teška situacija u budžetu KS moguće je situaciju sa budžetom škole popraviti vlastitim sredstvima. Na taj način se evidentiraju dva sigurna izvora prihoda u školskom budžetu i to:

- sredstva koja utvrdi i doznači Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo
- sopstveni prihodi dobiveni: iznajmljivanjem kuhinje, organizovanjem kurseva, iznajmljivanjem fiskulturne sale, grantovi, humanitarne i nevladine organizacije i dr.).
- pored ova dva sigurna izvora koje smo prethodno naveli moguće je kroz izradu manjih projekata obezbijediti i dodatni priliv prihoda u budžet škole
- također je moguće tražiti sredstva od određenih međunarodnih agencija i organizacija za neka kapitalna ulaganja što će biti i plan u narednom periodu kao što je traženje sredstava za zamjenu dotrajale stolarije, toaleta i svih ostalih prioriteta.

13. Saradnja sa drugim institucijama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece

Budžet JU Prva gimnazija projektuje se na osnovu stvarnih potreba i odobrenih sredstava Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo. Projekcija budžeta ne smije biti svedena samo na isplatu plaća i doprinosa uposlenika, već treba obuhvatiti i sredstva za unapređenje nastavnog procesa, opremanje škole i razvoj programa.

Ključni izvori prihoda:

- 1. Sredstva od Ministarstva za odgoj i obrazovanje KS**
 - Primarni i siguran izvor finansiranja škole.
- 2. Sopstveni prihodi škole**
 - Iznajmljivanje kuhinje i fiskulturne sale;

- Organizacija kurseva i radionica;
- Grantovi, humanitarne i nevladine organizacije;
- Manji projekti koji obezbjeđuju dodatni priliv sredstava.

3. Dodatni izvori sredstava

- Traženje finansijske podrške od međunarodnih agencija i organizacija za kapitalna ulaganja, poput zamjene dotrajale stolarije, toaleta i drugih prioritetnih investicija.

Ovakvim pristupom škola osigurava **održivost budžeta**, samostalno finansiranje dodatnih projekata i kontinuirano unapređenje materijalno-tehničkih kapaciteta.

11. Saradnja sa drugim institucijama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece

Radi unapređenja kvaliteta nastave, uvođenja novih nastavnih metoda i razmjene iskustava, JU Prva gimnazija aktivno razvija partnerstvo sa školama i institucijama koje pružaju podršku obrazovanju i ukupnom radu škole.

Ključni partneri:

- Osnovne i srednje škole na području Općine Centar i drugih općina;
- Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS;
- Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša;
- Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja;
- Općina Centar i Mjesna zajednica;
- Općina Stari Grad;
- Općina Novo Sarajevo;
- Bosnalijek;
- BH Pošta;
- BH Telecom;
- Javno komunalno preduzeće „Rad“;

- Centar za socijalni rad Općine Centar
- UNICEF;
- Javna kantonalna ustanova Porodično savjetovalište;
- Njemački gradovi Friedrichshafen i Paderborn i njihove gimnazije, sa kojima škola ima saradnju dužu od dvadeset godina, a te saradnje vode profesorice : Aida Beća i Jesenka Jessica Jusko i pedagogica Sanela Podumljak;
- Kadikoy Anadolu Lisesi, Istanbul, sa kojom škola ima saradnju tri godine, a tu razmjenu vodi Tim profesora: Aida Bešlagić – Jašarević, Ehlimana Alibegović – Goro, Melika Šarić, Amra Erdić, Mirsad Kazazović i Lejla Mutić;
- Trento, grad i profesorI Giuseppe Zorzi i Daniela Ferrari, razmjena koju vode profesorice Maja Omerhodžić i Amela Beća;
- Piacenza, razmjena koju vode profesorice Amela Beća i Soraja Gvožđar

Efekti i benefiti saradnje sa partnerima

Ovakva saradnja sa školama, institucijama i organizacijama omogućava JU Prva gimnazija da:

- **Razmjenjuje iskustva i primjenjuje inovativne nastavne metode**
 - Primjena novih metodologija i pristupa u nastavi kroz razmjenu znanja sa domaćim i međunarodnim partnerima.
- **Uključuje učenike/ce u međunarodne projekte i obrazovne programe**
 - Omogućavanje učenicima aktivno učešće u projektima, takmičenjima i programima koji proširuju njihove znanja, vještine i vidike.
- **Podržava razvoj stručnog kadra i unapređenje obrazovnog procesa**
 - Kroz saradnju sa institucijama, nevladinim organizacijama i ambasadama, nastavnici kontinuirano jačaju profesionalne kompetencije i primjenjuju nova znanja u praksi.
- **Razvija partnerski pristup sa lokalnom i međunarodnom zajednicom**
 - Jačanje veza sa roditeljima, lokalnom zajednicom, komunalnim preduzećima i međunarodnim partnerima za sveobuhvatan razvoj škole i učenika.

LITERATURA

• Primarni izvori

1. Adair, J. (2007), *Leadership for Innovation*, London: Kogan Page;
2. Babić, M., S. Milić, A. Šunje, M. Puljić (2008), *Korporativno upravljanje – principi i mehanizmi*, Sarajevo: Revicon;
3. Blanchard, K., W. Oncken, H. Jr. Burrows (1996), *Kako rukovoditi brzo i efikasno*; Zagreb: Zagrebačka poslovna škola;
4. CES (2006), *Razvoj školskog menadžmenta u Bosni i Hercegovini, Između teorije i primjera dobre prakse (Finish Co-operation in Education Sector of Bosnia and Herzegovina 2003–2006)*, Sarajevo: drugo izdanje;
5. Culbert, S. (1996), *The Heart of Leadership*, Oxford University Press, Inc, New York;
6. Čaušević, R. (2007), *Psihološke osnove menadžmenta u obrazovanju*, Sarajevo: TDP;
7. *Evropska dimenzija u nastavnim planovima i programima: Švajcarski primjer* (2007), Pedagoški zavod Bihać;
8. Ferić, I., (2009), *Vrijednosti i vrijednosni sustavi, Psihologijski pristup*, Zagreb: Alinea;
9. Hackman, J. R. i G. R. Oldham (1980), *Redizajniranje posla (Work Redesign)*, Addison-Wesley, Reading.

• Sekundarni izvori

1. Mandić, P., M. Vilotijević (1978), *Programiranje rada škole*, Sarajevo: Svjetlost;
2. Maslow, A. (1970), *Motivacija i ličnost (Motivation and Personality)*, New York: drugo izdanje Harper & Row, New York McClelland, D. (1961), *Samoaktualizirajuće društvo (The Achieving Society)*, Van Nostrand Reinhold, Princeton;

3. NJ. McGregor, D. (1960), *Ljudska strana preduzeća* (The Human Side of Enterprise), New York: *McGraw-Hill*
4. Miljković, D. i Rijavec, M. (1999), *Menadžerske vještine*, Zagreb: IEP;
5. Miljković, D. i M. Rijavec (2001), *Menadžerske vještine 2*, Zagreb: IEP.